

UDDANNELSESPROGRAM

Introduktionsuddannelse i Arbejdsmedicin:

- Arbejds- og Miljømedicin, Region ØST (Bispebjerg og Holbæk)

Målbeskrivelsen 2022

2.1 Indledning

Dette dokument beskriver introduktionsuddannelsen i Arbejdsmedicin. Dokumentet er tænkt som et arbejdsredskab for uddannelsessøgende og uddannelsesgivere. Dokumentet findes på Dansk Selskab for Arbejds- og Miljømedicins (DASAM's) hjemmeside www.DASAM.dk og på sekretariatets hjemmeside, laegeuddannelsen.dk.

Arbejdsmedicin beskæftiger sig med sammenhængen mellem helbred og eksponeringer i arbejde og miljø, samt sygdomsforebyggelse på individ-, gruppe- og samfundsniveau. Arbejdsmedicin bygger på lægefaglig-, toksikologisk-, epidemiologisk- og samfundsvidenskabelig viden samt arbejdsmarkedskendskab. Det arbejdsmedicinske speciale lægger stor vægt på at integrere forskning og formidling i det daglige arbejde, hvilket giver den uddannelsessøgende et bredt kendskab til den videnskabelige metode inden for arbejds- og miljømedicinsk forskning, herunder kritisk at kunne vurdere videnskabelig litteratur og andre publikationer samt udfærdige en sammenfattende konklusion på baggrund heraf. Dette danner fundamentet for direkte patientformidling samt undervisning og oplæg i bredere forstand.

Uddannelsen til speciallæge i arbejds- og miljømedicin består af en 1-årig introduktionsuddannelse og en 4-årig hoveduddannelse.

Den 1-årige introduktionsuddannelse, der består af en ansættelse på en arbejdsmedicinsk afdeling, sætter den arbejdsmedicinske introduktionslæge i stand til at opfylde de for specialet beskrevne kompetencer. Kompetencerne, der kræves i specialet, er nærmere beskrevet i "Målbeskrivelse for speciallægeuddannelsen i Arbejdsmedicin", der findes på ovennævnte hjemmeside (www.DASAM.dk) og på Sundhedsstyrelsen hjemmeside, SST.dk.

Nummereringen af hvert afsnit i dette uddannelsesprogram afspejler "Vejledning om uddannelsesprogrammer i den lægelige videreuddannelse" (VEJ nr. 9587 af 14/07/2008).

2.2 Præsentation af uddannelsesforløbet

Hovedformålet med introduktionsuddannelsen i arbejdsmedicin er, at den uddannelsessøgende læge tilegner sig basale kompetencer inden for arbejdsmedicin og dermed bliver så fortrolig med specialets arbejdsområder og -metoder, at der ved afslutningen af uddannelsen kan tages beslutning om, hvorvidt en speciallægeuddannelse i arbejdsmedicin er det rigtige valg.

I introduktionsstillingen i arbejdsmedicin lægges vægt på det kliniske arbejde. Introduktionsuddannelsen skal gennem patientundersøgelser sætte den uddannelsessøgende i stand til at arbejde selvstændigt og at samarbejde med personale på afdelingen og med eksterne samarbejdspartnere. Den uddannelsessøgende skal lære de hyppigste arbejdsbetingede sygdomme at kende samt kunne foretage en eksponeringsvurdering via en grundig anamneseoptagelse.

Den uddannelsessøgende skal desuden i løbet af introduktionsuddannelsen deltage i arbejdspladsbesøg samt deltage i risikokommunikation. Den uddannelsessøgende skal tillige kunne give en vurdering af prognosen for at forblive i arbejde.

I Videreuddannelsesregion Øst kan man ansættes i en introduktionsstilling på Arbejds- og Miljømedicinsk Afdeling, Bispebjerg Hospital eller på Arbejds- og Socialmedicinsk Afdeling, Holbæk Sygehus.

På begge afdelinger foregår udredning af patienter indenfor et bredt spektrum af sygdomme og påvirkninger.

Arbejds- og Socialmedicinsk Afdeling på Holbæk Sygehus varetager både den arbejdsmedicinske og socialmedicinske funktion i Region Sjælland; ansættelsen finder sted ved det arbejdsmedicinske afsnit.

Arbejds- og Miljømedicinsk Afdeling på Bispebjerg Hospital deltager i arbejdet i Giftlinjen, som er en højt specialiseret funktion. Herudover har afdelingen asbestoseudredning og udredning i klimakammer som højt specialiserede funktioner.

På hver af de to arbejdsmedicinske afdelinger findes der en mere detaljeret og løbende opdateret beskrivelse af afdelingens uddannelses tilbud, som den uddannelsessøgende gøres bekendt med i forbindelse med introduktionen til afdelingen.

Kurser

Der gennemføres generelle og specialespecifikke kurser i takt med, at de udbydes. I introduktionsstillingen gennemføres endagskurset "Arbejdsmarkedets Erhvervssikring/Arbejdstilsynet (AES/AT)" og "Kursusdag om det kommunale system og sociale ydelser". Kurserne er nærmere beskrevet i målbeskrivelsens punkt 3.3.4. Såfremt det obligatoriske kursus "Vejledning i Klinikken" (også kaldet Pædagogik II) ikke er gennemført, gennemføres dette også i introduktionsuddannelsen.

2.3 Præsentation af kompetenceudvikling

2.3.2 Kompetencer

Kompetencerne for den arbejdsmedicinske introduktionsuddannelse (I1-I14) er beskrevet i målbeskrivelsen.

Det tilstræbes, at godkendelse af kompetencekortene følger den på hvert kompetencekort anførte periode, jfr. målbeskrivelsens punkt 3.3.3.1. Nøjagtigt hvor og hvornår den enkelte kompetence planlægges opnået skal fremgå af den individuelle uddannelsesplan.

Kompetencekort er et lærings- og arbejdsredskab for både vejleder og uddannelseslæge. Kompetencekort skal ikke indsendes for at erhverve speciallægeanerkendelse, men udelukkende godkendes af uddannelsesstedet.

Alle opnåede kompetencer attesteres på Uddannelseslaege.dk af uddannelseslægens vejleder, dog attesterer den uddannelsesansvarlige overlæge for tid.

Målnummer og kompetencemål	Konkretisering af kompetence (inklusive lægeroller)	Læringsstrategi(er), anbefaling	Kompetencevurderingsmetoder, obligatorisk(e)	Tidspunkt for forventet kompetenceopnåelse
	<i>Medicinsk ekspert / lægefaglig</i>			
I1 Eksponeringsvurdering	<p>Indhente en relevant eksponeringsbeskrivelse og udføre en eksponerings- og risikovurdering i det kliniske arbejde vedrørende risikofaktorer:</p> <p>I1.1 Ergonomiske I1.2 Fysiske I1.3 Kemiske I1.4 Biologiske I1.5 Psykosociale</p>	Mesterlære i klinisk arbejde	<p>Casebaseret diskussion</p> <p>Struktureret vejledersamtale med godkendt kompetencekort I.1</p>	<p>De første måneder ses primært simple bevægeapp.-patienter, hvorefter man også begynder at se simple lunge-, hud-, allergi- og psyk.-patienter. Gravide ses efter aftale, typisk efter 2-6 måneder.</p> <p>Kompetencer I1.1 – I1.5 kan forventes løbende godkendt i slutningen af 1. halvår og i 2. halvår.</p> <p>Kompetencekort I.1 udfyldes i samme perioder.</p>
I2 Arbejdsmedicinsk udredning	<p>Udrede de mest almindeligt forekommende arbejdsmedicinske sygdomme: I2.1 Lidelser i nakke-skulderåg I2.2 Lænderyglidelse I2.3 Skulderlidelser I2.4 Albue- og håndledslidelser I2.5 Hofte og/eller knælidelser I2.6 Hvide fingre/neuropati I2.7</p>	<p>Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Hvis uddannelseslægen ikke opnår selv at udrede patienter inden for alle kategorier, skal der tilrettelægges læring på anden måde.</p>	<p>Struktureret vejledersamtale ved hjælp af kompetencekort I.1</p> <p>Casebaseret diskussion</p>	<p>De første måneder ses primært simple bevægeapp.-patienter, hvorefter man også begynder at se simple lunge-, hud-, allergi- og psyk.-patienter. Gravide ses efter aftale, typisk efter 2-6 måneder. Cancerpatienter vil ofte skulle godkendes efter gennemgang af eksisterende journaler.</p> <p>Kompetence I2.1 - I2.13 kan forventes løbende godkendt i slutningen af 1. halvår og i 2.</p>

Målnummer og kompetencemål	Konkretisering af kompetence (inklusive lægeroller)	Læringsstrategi(er), anbefaling	Kompetencevurderingsmetoder, obligatorisk(e)	Tidspunkt for forventet kompetenceopnåelse
	Håndeksem I2.8 Astma/rhinitis I2.9 KOL I2.10 Indeklimarelaterede symptomer I2.11 Asbestrelaterede lidelser I2.12 Belastningsrelaterede psykiske lidelser I2.13 Cancersygdomme			halvår. Kompetencekort I.1 udfyldes i samme perioder.
I3 Rådgivning af gravide	Foretage risikovurdering af gravides arbejdsmiljø og efter behov anbefale forebyggende foranstaltninger eller fraværsmelding	Mesterlære i klinisk arbejde	Struktureret vejledersamtale med godkendt kompetencekort I.2	Gravide ses efter aftale, typisk efter 2-6 måneder. I3 Rådgivning af gravide godkendes i 2. halvår. Kompetencekort I.2 godkendes i 2. halvår.
I4 Konklusion og afslutning	I sager med velkendte arbejdsmedicinske problemstillinger selvstændigt formulere konklusion, inkl. årsagsvurdering og afslutte patientforløbet	Mesterlære i klinisk arbejde	Casebaseret diskussion Struktureret vejledersamtale med godkendt kompetencekort I.1	I4 Konklusion og afslutning godkendes i 2. halvår. Kompetencekort I.1 godkendes i slutningen af 1. halvår og i 2. halvår.
	<i>Kommunikator</i>			
I5 Relevant kommunikation	1) Overfor patienter og samarbejdspartnere etablere kontakt og kommunikere i en form præget af tillid, empati og situationsfornemmelse 2) Foretage forventningsafstemning med patienten, klargøre lægens og Arbejdsmedicinsk Afdelings	Mesterlære i klinisk arbejde	Casebaseret diskussion Struktureret vejledersamtale ved hjælp af kompetencekort I.1 Vurdering af udførte arbejdsopgaver	I5 Kommunikation vurderes løbende i den daglige supervision og godkendes i 2. halvår. Kompetencekort I.1 godkendes i slutningen af 1. halvår og i 2. halvår.

Målnummer og kompetencemål	Konkretisering af kompetence (inklusive lægeroller)	Læringsstrategi(er), anbefaling	Kompetencevurderingsmetoder, obligatorisk(e)	Tidspunkt for forventet kompetenceopnåelse
	rolle og sikre, at patienten forstår formålet med samtalen/undersøgelsen Sikre og dokumentere, at patienten har forstået konklusionen og accepteret planen			
	<i>Samarbejder</i>			
16 Samarbejde	Samarbejde med patienten og eksterne samarbejdspartnere med henblik på diagnostisk udredning og kortlægning af eksponeringsforhold	Mesterlære i klinisk arbejde	Casebaseret diskussion Struktureret vejledersamtale med godkendt kompetencekort I.1	I6 Samarbejde vurderes løbende i den daglige supervision og godkendes i 2. halvår. Kompetencekort I.1 godkendes i slutningen af 1. halvår og i 2. halvår.
	<i>Professionel</i>			
17 Relevant samtykke	Sikre at der foreligger relevant samtykke eller lovhjemmel ved enhver indhentning eller videregivelse af helbredsoplysninger	Mesterlære i klinisk arbejde	Casebaseret diskussion	17 Relevant samtykke godkendes i slutningen af 1. halvår og i 2. halvår.
	<i>Leder/administrator /organisator</i>			
18 Kende centrale aktører	Kende ansvarsfordelingen mellem centrale aktører som virksomhedernes arbejdsmiljøorganisation, Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, Arbejdstilsynet, arbejdsmiljørådgiverne m.fl.	Selvstudium, supervision Kursusdag hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Arbejdstilsynet	Casebaseret diskussion	18 Kende centrale aktører godkendes i 2. halvår.
19 Anmelde erhvervssygdomme	Kunne stille indikation for at anmelde erhvervssygdomme og rådgive patienten i forhold til anmeldelse til Arbejdstilsynet og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring	Mesterlære i klinisk arbejde	Casebaseret diskussion	19 Anmelde erhvervssygdomme godkendes i 1. halvår.

Målnummer og kompetencemål	Konkretisering af kompetence (inklusive lægeroller)	Læringsstrategi(er), anbefaling	Kompetencevurderingsmetoder, obligatorisk(e)	Tidspunkt for forventet kompetenceopnåelse
I10 Arbejdsfastholdelse	Have basalt kendskab til socialmedicinske handlemuligheder og give forslag til tiltag ved arbejdsfastholdelse	Mesterlære i klinisk arbejde Kursusdag i det kommunale system og sociale ydelser	Casebaseret diskussion	I10 Arbejdsfastholdelse kan forventes godkendt i slutningen af 2. halvår.
I11 Arbejdspladsbesøg	Deltage i at planlægge og gennemføre arbejdspladsbesøg. Skriftligt afrapportere mindst 5 arbejdspladsbesøg	Mesterlære i klinisk arbejde	Godkendelse af skriftlig afrapportering	I11 Arbejdspladsbesøg kan forventes godkendt i 2. halvår.
	<i>Sundhedsfremmer</i>			
I12 Sundhedsfremme	Kunne rådgive patienter om risikofaktorer og beskyttende faktorer i arbejde, miljø, livsstil og samspillet mellem disse, samt angive muligheder for at mindske risici.	Mesterlære i klinisk arbejde	Casebaseret diskussion	I12 Sundhedsfremme kan forventes godkendt i 2. halvår.
	<i>Akademiker / forsker / underviser</i>			
I13 Undervisning / præsentation / fremlæggelse	Deltage i afdelingens faglige aktiviteter fx ved fremlæggelse af artikel eller intern undervisning af kolleger	Tildeling af opgave	Casebaseret diskussion	I13 Undervisning / præsentation / fremlæggelse kan forventes godkendt i 2. halvår.
I14 Refleksion	Kunne læse videnskabelige artikler og uddrage og formidle den relevante information	Tildeling af opgave	Refleksiv rapport (Kompetencekort I.3)	I14 Refleksion kan forventes godkendt i slutningen af 2. halvår.

Vedrørende arbejdspladsbesøg:

Opnåelse af kendskab til arbejdspladser er centralt indenfor det arbejdsmedicinske speciale. Der skal foretages mindst 5 arbejdspladsbesøg i løbet af introduktionsuddannelsen. Arbejdspladsbesøgene foretages typisk sammen med en af afdelingens speciallæger, men kan også foregå sammen med Arbejdstilsynet. Arbejdspladsbesøg finder desuden sted i forbindelse med retur dage, se målbeskrivelsens punkt 3.2.

For at et arbejdspladsbesøg kan godkendes, skal der udfærdiges en skriftlig rapport efter skabelonen til afrapportering af virksomhedsbesøg på DASAM's hjemmeside. Afrapporteringen er kun til internt brug bl.a. i forbindelse med evaluering af uddannelsesforløbet og skal derfor være læst og evalueret af en speciallæge. Der er ikke krav om skriftlig afrapportering af arbejdspladsbesøg i forbindelse med retur dage.

2.4 Læringsstrategi.

I Introduktionsuddannelsen indgår følgende læringsstrategier: Mesterlære i klinisk arbejde, tildeling af opgaver, selvstudier og kursusdeltagelse. Andre læringsstrategier er udfærdigelse af klager til Arbejdstilsynet, arbejdspladsbesøg med dertilhørende mundtlig og skriftlig tilbagemelding og deltagelse i fx temadage med fagbevægelsen, det arbejdsmedicinske årsmøde og tværfaglige konferencer. For yderligere forklaring og beskrivelse af læringsstrategierne henvises til målbeskrivelsen afsnit 3.3.2.

2.5 Evalueringsstrategi.

Metoder til kompetencevurdering er beskrevet i målbeskrivelsens 3.3.2 og omfatter casebaseret diskussion, strukturerede vejledersamtaler ved hjælp af kompetencekort, refleksiv rapport og skriftlig afrapportering af arbejdspladsbesøg. Desuden 360-graders feedback, som ikke er obligatorisk. Kompetencevurderingsmetoder er anført for hver enkelt kompetence i målbeskrivelsens skema under punkt 3.3.2.

2.6 Evaluering af den lægelige videreuddannelse

Den uddannelsessøgende læge skal evaluere uddannelsesprogram, uddannelsesplan samt de enkelte uddannelsessteder og deres læringsrammer på Uddannelseslæge.dk.

De Regionale Råd for Lægers Videreuddannelse offentliggør de uddannelsessøgende lægers evaluering af uddannelsesstederne på Uddannelseslæge.dk.

Rapporter fra inspektorbeføg findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside (www.sst.dk/da/inspektorrapporter).

2.7 Vejledning i den lægelige videreuddannelse

Begge de arbejdsmedicinske afdelinger i Videreuddannelsesregion Øst har et introduktionsprogram, og på begge afdelinger tildeles man en hovedvejleder, der sammen med den uddannelsessøgende læge udfærdiger en individuel uddannelsesplan. Man har flere kliniske vejledere i løbet af ansættelsen, og uddannelsesplanen justeres efter behov i forbindelse med vejledersamtalerne. Vejledning sker løbende, alle journaler gennemgås af vejleder.

Introduktionssamtale afholdes inden for de første 2 ugers ansættelse. Der afholdes en eller flere justeringssamtaler i løbet af ansættelsen, der afsluttes med en slutevalueringsamtale. På de arbejdsmedicinske afdelinger i Videreuddannelsesregion Øst foretages karrierevejledning ved hovedvejlederen.

2.8 Øvrige regler for den lægelige videreuddannelse

Der findes links til relevante bestemmelser, vejledninger og hjemmesider i målbeskrivelsens punkt 5.

Nyttige links og læsestof:

Lærebog i Miljø- og Arbejdsmedicin, FADLs Forlag

For arbejdsmedicinske instrukser og referencer: <https://dasam.dk/om-armoni/>

For erhvervssygdomme: <https://www.aes.dk/> Arbejdstilsynets hjemmeside: <https://at.dk/>

Videncenter for allergi: <https://www.videncenterforallergi.dk/>

Diverse medicinske litteraturdatabaser f.eks. PubMed, PubChem, UpToDate, Micromedex

Sekretariatet for Lægelig Videreuddannelse Øst: www.laegeuddannelsen.dk

Regelsæt vedr. speciallægeuddannelsen kan tilgås på Sundhedsstyrelsens hjemmeside her: <https://www.sst.dk/da/Viden/Uddannelse/Uddannelse-af-speciallaeger/Vejledninger>